บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกปัจจุบันเป็นสังคมแห่งความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงบุคคลสามารถรับรู้ข่าวสารทั่วโลกได้ในเวลารวดเร็ว การติดต่อสื่อสารหรือการทำธุรกรรมต่าง ๆ ทั่วโลก เสร็จสิ้นภายใน 1 - 2 นาทีเท่านั้น ดังนั้นข้อมูลข่าวสาร วัฒนธรรม ตลอดจนแนวความคิดต่าง ๆ จึงถ่ายทอดสู่คนไทยได้อย่างรวดเร็วเช่นกัน สังคมไทยที่เคยมีความเอื้ออาทร เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวเกษตรกรรมเริ่มเปลี่ยนไป การดำเนินชีวิตของคนไทยต้องแปรเปลี่ยนไปจากเดิม ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่คนไทยจะต้องพัฒนาและปรับเปลี่ยนตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม (อิทธิเดช น้อยไม้, 2545, หน้า 1)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) จึงได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 2) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) ซึ่งเป็นแผนระยะยาวภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ที่ใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทยโดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยเน้นพัฒนาทุกคนให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ ปฏิรูปการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

เพื่อผู้เรียน เสริมสร้างความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงเน้นปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 24 ระบุให้สถานศึกษาฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสู่สังคมแห่งอนาคตให้สอดรับกับมาตรา 81 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่กำหนดว่ารัฐต้องจัดปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งจุดมุ่งหมายประการหนึ่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3) นอกจากนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ยังกำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นสาระหนึ่งที่จำเป็นต้องพัฒนาเพราะสาระภาษาไทยเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อช่วยให้สามารถเรียนรู้สาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ ได้รวดเร็ว

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือแสดงความรู้ ความคิด และวัฒนธรรมไทย เป็นเครื่องแสดงความเป็นชาติเก่าแก่ มีการ สืบทอดความเจริญจากบรรพบุรุษมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานดังมีหลักฐานการใช้ภาษาไทยบันทึกข้อความในหลักศิลาจารึก พ่อขุนรามคำแหงมหาราชและวรรณคดีไทยสมัยต่าง ๆ ข้อเขียนเหล่านี้ได้แสดงถึงความรุ่งเรืองของชาติไทยบันทึกความเป็นไป ในสังคมไทยแนวความคิดค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณีและวิชาความรู้ต่าง ๆ ของปู่ย่าตายายที่สอนต่อ ๆ กันมาซึ่งจะเป็นรากฐานความรู้สำหรับการพัฒนาบ้านเมืองไทยสืบต่อไปได้ (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2529)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำรัสเนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ 26 กรกฎาคม 2549 ว่า “การเรียนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาเป็นการเรียนขั้นต้น เพื่อวางรากฐานการศึกษาไม่เฉพาะแต่ในความรู้ภาษาไทย แต่ยังเป็นรากฐานของการศึกษาความรู้วิชาอื่น ๆ เป็นรากฐานของการคิด การรับคุณธรรม จริยธรรม การรู้จักระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ของสังคม ตลอดจนการปลูกฝังความเป็นคนไทยและวัฒนธรรมไทยด้วย ภาษาเป็น

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

สื่อสำคัญของการรับประสบการณ์ การคิด การสร้างสรรค์ การปฏิบัติตน และการแสดงออก ภาษาเป็นส่วนที่แสดงบุคลิกสำคัญของแต่ละคน สำหรับคนไทย ภาษาไทยจึงเป็นภาษาที่สำคัญที่สุด การเรียนในระดับประถมศึกษาเป็นการเรียนขั้นพื้นฐาน ที่หากได้เรียนและจดจำไว้ได้ถูกต้องแม่นยำแล้ว ผู้เรียนก็จะสามารถยึดถือเป็นหลักที่จะใช้ได้ตลอดไป ทำให้เป็นผู้ที่ใช้ภาษาถูกต้องทั้งในการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาในบริบทของสังคม ครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ครูจึงต้องมีความรู้ดีและมีความทันสมัย การจัดอบรมครูระดับประถมศึกษาเพื่อวางรากฐานการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย และความเป็นคนไทยให้เด็กไทย จึงเป็นสิ่งที่เหมาะสม”

สำหรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้บรรจุภาษาไทยไว้ในหลักสูตร สาระภาษาไทยเป็นกลุ่มทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในทุกด้าน ทั้งด้านการอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไป ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย และวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจ ในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1 - 2)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ที่มุ่งเน้นการสอนภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้ประกอบกิจธุระ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิด มีประสบการณ์มากพอที่จะนำไปใช้ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1)

การพัฒนาทักษะการคิดของมนุษย์ เป็นเรื่องที่วงการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความสนใจ มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

การคิดวิเคราะห์เกิดขึ้นมากมาย แต่อย่างไรก็ตามในสองศตวรรษที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ยังทำได้ในขอบเขตจำกัดและยังไม่บรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545) ในประเทศไทยวงการศึกษาไทยมีความเคลื่อนไหวเรื่องการคิดมาหลายปี แต่แนวคิดเหล่านั้นยังไม่ได้รับการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง ซึ่งปัญหาด้านการคิดวิเคราะห์เป็นปัญหาสำคัญที่เด็กไทยควรได้รับการแก้ไขโดยเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2549, หน้า 2)

การคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานของการคิดทั้งมวล เป็นทักษะที่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ การคิดวิเคราะห์เป็นการจำแนกแยกแยะข้อมูลองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ การที่เราจะสามารถจำแนกข้อมูล องค์ประกอบ หรือเรื่องราวของสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วน ๆ ได้ จำเป็นต้องมีความรู้และมีข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ดังนั้นการที่จะคิดวิเคราะห์ได้ดี จึงต้องมีความรู้เป็นพื้นฐานสำคัญ นักเรียนจึงต้องฝึกอ่าน ฝึกฟังและแสวงหาข้อมูลความรู้ ซึ่งสาระภาษาไทยเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สามารถเรียนรู้สาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ ได้รวดเร็ว (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551, หน้า 48 – 49)

ทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่สำคัญในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นทักษะที่นักเรียนใช้นำไปสู่การตัดสินใจ การประเมินในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีการคิดเชิงวิเคราะห์เข้ามาช่วย การคิดเชิงวิเคราะห์จึงครอบคลุมแทบทุกเรื่องที่มาปะทะชีวิตประจำวัน โดยก่อนทำการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเราจำเป็นต้องเข้าใจเรื่องนั้น ต้องรู้ที่มาที่ไป รู้ผลดีผลเสียก่อนตัดสินใจ รู้ข้อเท็จ จริง รู้ว่าสิ่งที่เราทำสร้างสรรค์ขึ้นมานำมาใช้กับโลกแห่งความเป็นจริงได้หรือไม่ สิ่งเหล่านี้ย่อมช่วยให้เราตัดสินใจได้ถูกต้องเหมาะสมขึ้น

จากข้อมูลสรุปผลการสังเคราะห์ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมินสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ. 2544 - 2548) ทุกสังกัด จำนวน 30,010 โรงเรียน พบว่า จำนวนสถานศึกษาที่ผลิตผ่านเกณฑ์ผลิตนักเรียนมีสุขภาพอนามัยดีร้อยละ 92.7 ด้านคุณธรรม ร้อยละ 81.4 ด้านสุนทรียภาพ ร้อยละ 69.6 ด้านทักษะการทำงาน ร้อยละ 65.7 แต่ด้อยในด้านการคิดวิเคราะห์ โดยมีจำนวนสถานศึกษา ผ่านเกณฑ์เพียง ร้อยละ 10.4 ด้านความรู้ ร้อยละ 11.4 และเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 24 อาจกล่าว โดยสรุปว่า การศึกษาไทยผลิตคน ที่แข็งแรง ซื่อสัตย์ มีทักษะทำงานได้ดี แต่ด้อยในด้านการวิเคราะห์ และไม่ถนัดในการหาความรู้ด้วยตนเอง หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การศึกษาไทยผลิตแรงงานที่ซื่อสัตย์ มีทักษะในการทำงาน แต่มีข้อจำกัดอย่างมากมายใน

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

การฝึกฝนให้รู้จักคิดวิเคราะห์และศึกษาด้วยตนเอง เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญประการหนึ่งที่ต้องดำเนินการ คือ การพัฒนาความสามารถในการคิดที่ต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียนซึ่งความสำเร็จในการจัดการศึกษาต้องเป็นการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่พัฒนาการเรียนรู้และศักยภาพของสมอง ซึ่งจะเป็นทางนำไปสู่การคิดอย่างเป็นระบบ (สำนักงานมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549)

ข้อมูลดังกล่าวนั้นสะท้อนให้เห็นปัญหาที่ถือว่าเป็นวิกฤติของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต หากศักยภาพในการคิดวิเคราะห์และการใช้เหตุผลของบุคคลมีจำกัดการโฆษณาจูงใจก็อาจกระทำสำเร็จได้ไม่ยาก จะเกิดอะไรขึ้นหากบุคคลและสังคมไทยตัดสินด้วยอารมณ์มากกว่าใช้ปัญญาและเหตุผล ผลในอนาคต “คุณภาพของคนไทย” ซึ่งเป็นผลผลิตของการศึกษาในปัจจุบันประเทศไทยจะเข้มแข็งได้อย่างไร ในสังคมโลกที่เป็นสังคมการสื่อสารไร้พรมแดนหรือสังคมที่ก้าวไปสู่ “Knowledge Society” ที่บางคนเรียกว่า “สังคมอุดมปัญญา” สังคมไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก การพัฒนาประเทศไทยจึงต้องพิจารณาการพัฒนาของโลกไปด้วย ดังนั้นการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อสามารถผลิตคนไทยที่รู้จักคิดวิเคราะห์ศึกษาด้วยตนเองให้ได้เร็วที่สุด สิ่งนี้จึงต้องถือเป็น “วิกฤตของประเทศ” ที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างรีบด่วน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพศึกษา. (สมศ.), 2551)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการศึกษาของไทย มีปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ เพราะจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่านักเรียนทั่วประเทศขาดทักษะทางด้านการคิดวิเคราะห์โรงเรียนเทศบาลวัดโขดทิมทาราม จังหวัดระยอง ก็เป็นอีกโรงเรียนหนึ่งที่จากการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่านักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดโขดทิมทารามไม่ผ่านการประเมินด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งทักษะการคิดวิเคราะห์มีความสำคัญเป็นรากฐานของการเรียนรู้ เป็นทักษะที่สำคัญที่นักเรียนสามารถนำมาปรับใช้ในการตัดสินใจหรือประเมินเรื่องราวต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยนำสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาทำการวิจัย เพราะภาษาไทยเป็นรากฐานของการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ ถ้าหากนักเรียนสามารถเรียนวิชาภาษาไทยได้ดีก็จะสามารถเรียนวิชาอื่น ๆ ได้ดีด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อที่จะกระตุ้นและฝึกฝนให้นักเรียนพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ใช้ปัญญาและเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ถูกต้องและเหมาะสม

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 = 80/80

3. เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

สมมุติฐานการวิจัย

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเทศบาลวัดโขดทิมทาราม สังกัดกองการศึกษา เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 9 ห้อง จำนวน 360 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนเทศบาลวัดโขดทิมทาราม อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เป็นการคิดวิเคราะห์ตามสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เนื้อหาสาระจากหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทยชุดการศึกษาเพื่อชีวิต หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และเอกสารอื่น ๆ

4. ระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ใช้เวลาในการทดลอง 15 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 15 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนที่สร้างขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วย คู่มือชุดกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะ แบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรม จัดเนื้อหาเป็น 3 ชุด ซึ่งในแต่ละชุดมีกิจกรรมย่อย ๆ ได้แก่

ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ

ชุดกิจกรรมที่ 1.1 เรื่องการจำแนก

ชุดกิจกรรมที่ 1.2 เรื่องการจัดหมวดหมู่

ชุดกิจกรรมที่ 1.3 เรื่องการสรุปความ

ชุดกิจกรรมที่ 1.4 เรื่องการวินิจฉัยสาเหตุ

ชุดกิจกรรมที่ 1.5 เรื่องการวิเคราะห์เลศนัย

ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์

ชุดกิจกรรมที่ 2.1 เรื่องความขัดแย้งหรือตรงกันข้าม

ชุดกิจกรรมที่ 2.2 เรื่องความเหมือน

ชุดกิจกรรมที่ 2.3 เรื่องความแตกต่าง

ชุดกิจกรรมที่ 2.4 เรื่องการเรียงลำดับ

ชุดกิจกรรมที่ 2.5 เรื่องอุปมาอุปไมย

ชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ

ชุดกิจกรรมที่ 3.1 เรื่องวิเคราะห์ส่วนประกอบ

ชุดกิจกรรมที่ 3.2 เรื่องวิเคราะห์หลักการ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

2. แบบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ทางภาษาไทย หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถทางการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการทดสอบก่อนและหลังการทำชุดกิจกรรม

3. การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความคิดในการแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อค้นหาความจริง ความสำคัญ องค์ประกอบหรือหลักการของเรื่องนั้น ๆ

4. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง เครื่องมือวัดความรู้สึกอารมณ์ของนักเรียนในเชิงบวก ที่มีต่อวิธีการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม วัดได้จากการตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ ที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรม

5. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม หมายถึง คุณภาพของชุดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้จากการให้นักเรียนใช้เรียนและทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมและทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามค่าประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ คือ E_1/E_2 = 80/80

E_1 หมายถึง ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ทำแบบทดสอบระหว่างเรียนแต่ละชุดกิจกรรมผ่านคะแนนที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

E_2 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ทางภาษาไทย หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรม ผ่านคะแนนที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University